

Conclusies en aanbevelingen werkconferentie seksuele ontwikkeling en opvoeding jeugdigen 0-12 jaar

Algemeen:

Meer dan 170 professionals werkzaam in de jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, centra jeugd & gezin, kinderopvang en basisonderwijs, woonden vrijdag 23 april de landelijke werkconferentie bij over seksuele ontwikkeling en opvoeding jonge kinderen ("Gewoon Doen!")

Enkele bevindingen:

- Iedere professional zou op de hoogte moeten zijn van de seksuele ontwikkeling van jonge kinderen
- Er wordt nog teveel vanuit een volwassen blik naar seksualiteit van jonge kinderen gekeken
- In plaats van seksueel gedrag van kinderen te problematiseren of seksualiteit als onderwerp te negeren is het van belang seksueel gedrag te normaliseren en rekening te houden met de seksuele ontwikkeling van kinderen
- Professionals hebben een kader nodig om jonge kinderen te begeleiden bij hun seksuele ontwikkeling. Een visie op seksualiteit gericht op wat je kinderen nu, en met oog op latere seksuele contacten wilt meegeven, is hierbij wenselijk.
- Seksualiteit is een vanzelfsprekend onderdeel van de opvoeding waar niet alleen ouders maar ook professionals zoals leerkrachten, opvoedondersteuners, pedagogen, jeugdhulpverleners een belangrijke rol in kunnen spelen.
- Professionals zouden zelf een pro-actieve houding moeten hebben naar ouders om seksualiteit en seksuele opvoeding bespreekbaar te maken en hen hierin te ondersteunen.
- Kinderen hebben zelf al op jonge leeftijd allerlei vragen over seksualiteit. Zij hebben recht op betrouwbare en leeftijdadequate informatie over seksualiteit aansluitend bij hun ontwikkelingsfase
- Ouders kunnen een belangrijke rol spelen bij een veilige en gezonde seksuele ontwikkeling van kinderen waardoor kinderen op latere leeftijd verantwoorde keuzen kunnen maken en meer kunnen genieten van seksualiteit.
- Ouders en opvoeders zouden kinderen niet te laat moeten informeren. Op jonge leeftijd zijn kinderen nog ontvankelijk voor informatie van ouders. Op latere leeftijd, bijvoorbeeld de puberteit maken kinderen zich los van ouders en schamen zich eerder als er gepraat wordt over seksualiteit.
- Op jonge leeftijd is het mogelijk kinderen belangrijke waarden mee te geven zoals autonomie en zelfbeschikking, respect, gelijkwaardigheid en weerbaarheid.

Jeugdzorg:

- Begin met gesprek over het onderwerp met collega's en ga na waar barrières liggen voor seksuele opvoeding van jonge kinderen. Een tweede stap is richting of doel bepalen van seksuele opvoeding op langere termijn. Wat zou je de huidige generatie mee willen geven opdat ze ook later gezonde en veilige seksuele contacten aangaan.
- Neem tijd voor visieontwikkeling en discussie met collega's. Hierdoor kan beleid beter verankerd worden in de praktijk.
- Zorg dat seksualiteit onderdeel uitmaakt van ontwikkelingscompetenties van jonge kinderen en jeugdigen
- Bespreek met elkaar hoe je ernaar kan vragen bij kinderen en ouders, en kijk wat het bespreekbaar maken zo moeilijk maakt en wat nodig is om drempels te verlagen.
- Seksualiteit kan ook een positieve waarde hebben waar kinderen ook plezier aan kunnen beleven. Belangrijk om niet alleen naar negatieve kanten van seksualiteit te kijken. Laat het onderdeel zijn van het pedagogisch plan
- Rondom seksualiteitsbeleid doen zich altijd weerstanden voor, maak een onderscheid tussen persoonlijke weerstanden, organisatorische weerstanden en weerstanden die voortkomen uit de cultuur van de organisatie..

Kinderopvang:

- Jonge kinderen hebben bescherming en betrokkenheid nodig maar ook ruimte om te experimenteren binnen een veilige omgeving
- Kinderopvang kan zelf ook ouderavonden organiseren rondom thema seksuele opvoeding van jeugdigen waarmee ze ook een platform kan bieden naar ouders.

Centra Jeugd & Gezin

- Iedere professional heeft ook zelf ervaring met seksuele opvoeding als kind en/of ouder. Ook ouders hebben een bepaalde seksuele opvoeding genoten. Inzicht in ervaring en beleving van persoonlijke ervaringen kan houvast bieden voor de seksuele opvoeding van kinderen
- Uitwisseling onder collega's of ouders kan helpen om inzicht te krijgen in de invloed van cultuur, religie, leeftijd, sekse, e.d.
- Om inzicht te krijgen in de normale seksuele ontwikkeling van jonge kinderen kan het stoplichtenspel behulpzaam zijn. Met collega's kun je kijken of bepaald seksueel gedrag (groen= normaal, oranje= twijfelachtig, en rood is afwijkend of bedreigend is). Daarna kunnen ouders of opvoeders in gesprek gaan over onderliggende criteria (zoals is het gedrag leeftijdadequaate, toestemming, vrijwillig, prettig en gelijkwaardig). Dit biedt professionals een kader.
- Houd in de gaten of je bij een lijst van do's en dont's bij seksuele opvoeding niet teveel op het laatste focust. Het is van belang ouders juist te ondersteunen bij de positieve kanten van hun opvoeding en kwaliteiten te versterken
- een warm en betrokken opvoedingsklimaat draagt bij aan seksueel gezond gedrag op latere leeftijd.

Jeugdgezondheidszorg

- In de PGO contacten (5 jaar, 9 jaar, 11 jaar, 13 jaar) kan seksualiteit een vast onderdeel zijn van de gesprekken met ouders rekening houdend met de seksuele ontwikkelingsfasen
- Indien ouders het onderwerp niet van belang vinden voor jonge kinderen kan jeugdgezondheidszorg relevantie en belang aandragen
- In contact met ouders kunnen allerhande mythes rondom seksuele opvoeding en seksuele voorlichting ontkracht worden (bijv. seksuele voorlichting op jonge leeftijd zet kinderen aan tot seksuele gedrag> uit onderzoek blijkt dat kinderen bij adequate seksuele voorlichting seksuele contacten juist uitstellen tot ze eraan toe zijn. Of kinderen weten alles al via internet of leeftijdgenootjes> de vraag is of deze informatie altijd juist en betrouwbaar is, kinderen hebben daarnaast ook vaardigheden nodig en zullen ook hun eigen waarden en normen leren ontwikkelen.
- jonge kinderen zijn ontvankelijker voor informatie dan oudere kinderen, grijp deze kans aan
- ouders kun je gerichte informatie meegeven .
- door het onderwerp met ouders en kinderen bespreekbaar te maken in het pgo contact wordt het thema ook thuis makkelijker bespreekbaar
- In elke leeftijdfase kunnen leeftijd- of ontwikkelingsrelevante thema's aanbod komen

Basisonderwijs:

- Het basisonderwijs kan een belangrijke rol spelen bij seksuele opvoeding van jonge kinderen. Niet alleen kan zij zorg dragen voor een veilig pedagogisch klimaat maar ook belangrijke waarden meegeven zoals respect voor seksuele diversiteit, respect voor grenzen en wensen van jezelf en anderen, gelijkwaardigheid tussen jongens en meisjes, e.d. Maar ook kan ze betrouwbare kennis en informatie aanreiken en kinderen al op jonge leeftijd vaardigheden aanreiken.
- Voor kinderen in het BO zijn lesmaterialen ontwikkeld zoals Relaties & Seksualiteit die vanaf groep 1 ingezet kunnen worden.
- het is van belang ook ouders te betrekken bij visieontwikkelingen seksuele vorming in het basisonderwijs